

การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
The Development of Internal Quality Assurance Operations in Ban
Samkhamittraphap 3 School under Mukdahan Primary Educational Service
Area Office

ปรัชญา มานะวงศ์¹ สุรัตน์ ดวงชาตม² และ สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์³

Prachya Manawong¹ , Surat Duangchatom² and Sawat Potiwat³

¹นักศึกษาหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อีเมล: prachya5996@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

24 ธันวาคม 2564

19 มกราคม 2565

22 มกราคม 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 2) เสนอนวัตกรรมและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 3) ศึกษาผลจากการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 และ 4) ประเมินความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในของครู บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัยเป็นครู บุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 40 คน ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน 2 วงรอบ ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน 2) ขั้นลงมือปฏิบัติ 3) ขั้นสังเกตการณ์ และ 4) ขั้นสะท้อนผล ผลการวิจัย พบว่า 1) มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเป็นประจำทุกปี แต่ไม่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานที่แท้จริง ปัญหาในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ครู บุคลากร ยังไม่เข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพแนวใหม่ มีเจตคติต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโดยมองว่าเป็นภาระงานเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากงานสอนและขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างจริงจัง 2) นวัตกรรมและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 ประกอบด้วยการทำงานเป็นทีมและการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและการดำเนินงานโดยใช้โครงการหลัก 2 โครงการและโครงการย่อย 37 โครงการ 163 กิจกรรม 3) ผลจากการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ดัชนีชี้วัด และเป้าหมายที่กำหนด 4) ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจการประกัน

คุณภาพภายในของครู บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพการศึกษา, การประกันคุณภาพ

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) Study of the condition and problems of quality assurance operations in Ban Samkhamittraphap 3 School 2) Propose innovations and development guidelines for internal quality assurance operations in Ban Samkhamittraphap 3 School 3) Study the results of the development of internal quality assurance operations. Ban Samkhamittraphap School 3, and 4) Assess teachers' knowledge and understanding of internal quality assurance. Personnel and the school committee in Ban Samkhamittraphap 3 School. The target group in this research consisted of 1 researcher, 1 co-researcher (a teacher and educational personnel) and the educational institution committee of 40 people. The research methodology employed participatory action research involving four steps of two spirals: 1) Planning, 2) Implementation, 3) Observation and 4) Reflection. The findings were as follows: 1) There is an internal quality assurance operation every year. However, it cannot be used as a data for the implementation of educational quality assurance of educational institutions to ensure quality and real standards. Problems in the development of internal quality assurance operations are teachers and personnel still do not understand the new approach to quality assurance operations. They have an attitude towards quality assurance operations as an additional burden beyond teaching and a lack of serious participation in internal quality assurance operations. 2) Innovation and development guidelines for internal quality assurance operations in Ban Samkhamittraphap 3 School consists of teamwork and participatory management and operations using 2 main projects and 37 sub-projects, 163 activities. 3) Results from the development of internal quality assurance operations in Ban Samkhamittraphap 3 School overall is at a high level. Achieve achievements according to objectives, scorecards, and set goals. 4) The results of the assessment of the teacher's knowledge and understanding of the internal quality assurance, the personnel and the educational institute committees in Ban Samkhamittraphap 3 School were at the high level.

Keywords: Educational Quality Assurance, Quality Assurance.

บทนำ

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาทุกระดับมีคุณภาพและจะคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงให้มีการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีนโยบายปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัดให้มีจำนวนน้อยลง กระชับและสะท้อนถึงคุณภาพอย่างแท้จริง เน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐานระบบการประเมิน เพื่อลดภาระการจัดเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน รวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ สามารถให้คำชี้แนะและให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาได้มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปรับใหม่จึงมีจำนวนไม่มาก แนวทางการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาจะเน้นการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพตามบริบทของสถานศึกษา ไม่เพิ่มภาระการจัดทำเอกสารให้สถานศึกษาปรับกระบวนการตัดสินใจในการประเมินที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบนพื้นฐานบริบทของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุนมนุษย์และเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคนในสถานศึกษาต้องรับรู้ และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้บรรลุถึงเป้าหมายคือมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561)

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 จากการสัมภาษณ์ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน พบว่าที่ผ่านมาคณะทำงานด้านการประกันคุณภาพของสถานศึกษาได้มีการร่วมกันเขียนแผนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และส่วนใหญ่ได้จัดให้มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยฝ่ายวิชาการโรงเรียนเป็นแม่ข่ายในการจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในแต่ละปีการศึกษา หากแต่เป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาเท่านั้น แต่ไม่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานที่แท้จริง ครมมองว่าเป็นภาระงานเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากงานสอนในชั้นเรียน และบุคลากรผู้รับผิดชอบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา มีความสับสนและไม่เข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพและการประเมินตามมาตรฐานคุณภาพ จึงส่งผลให้การเขียนรายงานการประเมินตนเองประจำปีไม่สอดคล้องกับรูปแบบที่กำหนดตามแนวทางของการประกันคุณภาพการศึกษา ดังงานวิจัยของ สมชาย เผือกตระกูลชัย (2563) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคะบอง 17 พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนจัดทำรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาตามรูปแบบที่กำหนด

จากสภาพการดำเนินงานที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าโรงเรียนยังมีปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในที่องค์การขาดวัฒนธรรมการทำงานแบบการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง ส่งผลให้การประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ไม่ได้รับการรับรอง ข้อมูลจากเอกสารสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2555) สอดคล้องกับบทความวิจัยของ กิตติพงษ์ พิพิธกุล (2561) กล่าวในบทความวิจัยไว้ว่า

การจัดการภาครัฐแนวใหม่มีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมผ่านตัวแปรด้านวัฒนธรรมองค์การไปยังประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าวัฒนธรรมองค์การ ความเชื่อและค่านิยมขององค์กรที่ใช้ร่วมกันอย่างเหนียวแน่นและกว้างขวาง และสมาชิกขององค์กรจะมีพันธผูกพันกับความเชื่อและค่านิยมดังกล่าวอย่างสูงด้วย องค์กรที่มีลักษณะวัฒนธรรมตรงข้ามกับสิ่งที่กล่าวมาถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่อ่อนแอ รวมทั้งการกำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่ยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน การพัฒนาผลผลิตตามมาตรฐานการศึกษาซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายยังขาดความสมดุลและขาดการมีส่วนร่วม และเนื่องจาก การดำเนินงานประกันคุณภาพตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ยังเป็นเรื่องใหม่ และมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ที่มีมาตรฐานการประกันคุณภาพและแนวทางการประเมินที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้วิจัยจึงสนใจจะพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยด้วย กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3
2. เพื่อเสนอวัตกรรมและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3
3. เพื่อศึกษาผลจากการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3
4. เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในของครู บุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาไปสู่กรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษา การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในงานวิจัยนี้ 2 รูปแบบ ได้แก่ การบริหารจัดการคุณภาพโดยรวมทั้งองค์กร (TQM) และการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่สร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ชุมชน และสังคมว่าผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด เป็นกลไก

สำคัญที่จะสร้างคุณภาพให้ได้มาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพการศึกษาเท่าเทียมกันโดยหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะร่วมในการพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณภาพ

หลักการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการที่เป็นการให้ หลักฐานข้อมูลแก่ประชาชน เพื่อช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจให้กับผู้ปกครอง สังคม และ สาธารณชนว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตาม มาตรฐานที่กำหนดไว้ และเป็นที่ยอมรับของสังคม

3. แนวคิดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

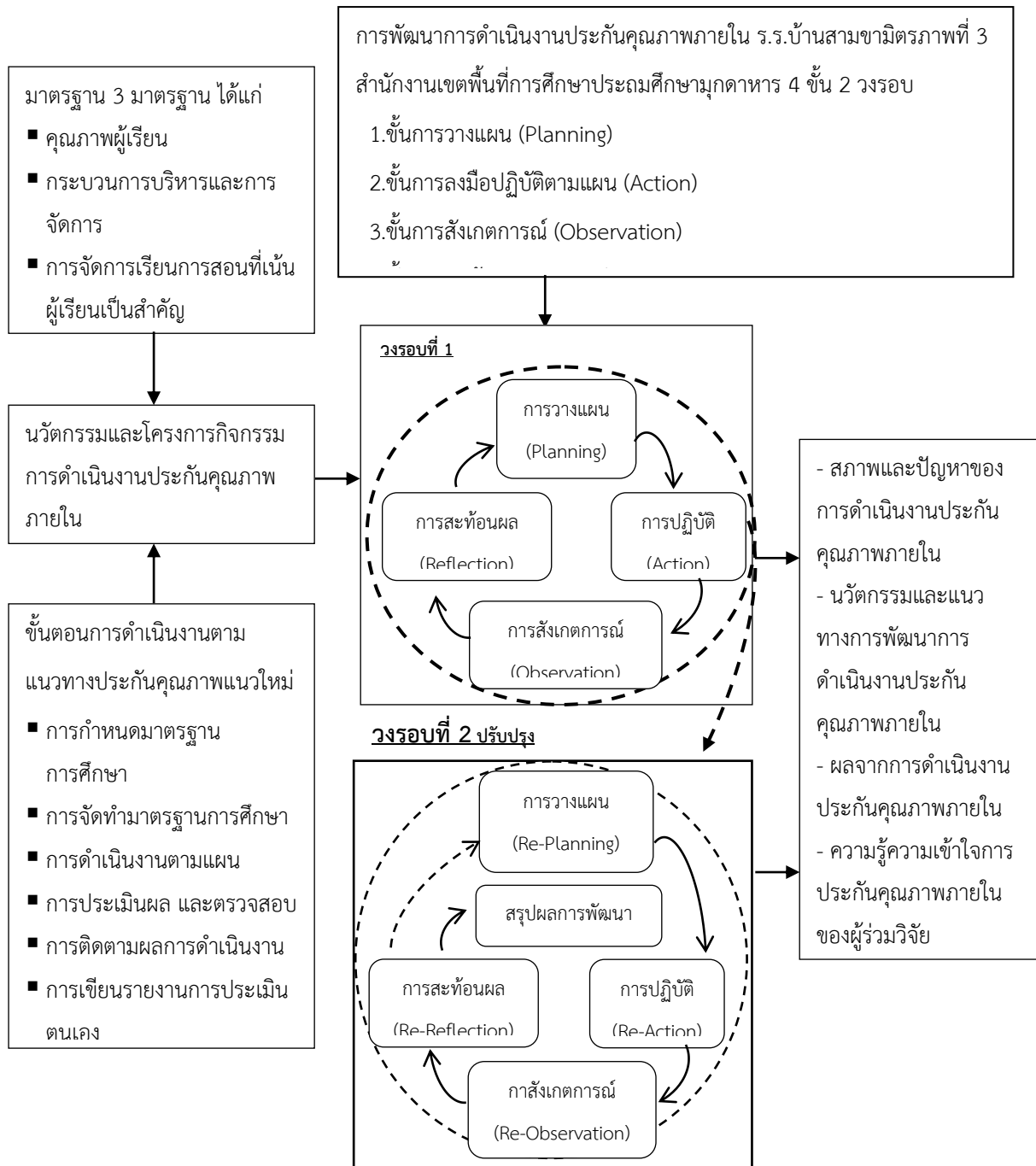
การศึกษาแนวคิดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กรอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการใช้กระบวนการแก้ปัญหา (Problem – solving - approach) ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลหลายๆ รอบเพื่อพัฒนาการปฏิบัติให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลักการให้กลุ่มบุคคลที่ถูกการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมวิจัยเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยเพื่อให้การวิจัยไปมีผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติ สภาพความเป็นอยู่หรือการดำเนินชีวิตให้ดีขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ใช้กรอบความคิดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis and McTaggart (1988) ซึ่งมี 4 ขั้น 2 วงจร ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบความคิดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ของ Kemmis and McTaggart (1988) ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน 2 วงรอบ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัต (Dynamic Process) ของเกลียวปฏิสัมพันธ์ที่มี

กระบวนการย้อนกลับ และนำไปสู่การพัฒนาขั้นต่อไป (Back and Forth) จากผลสะท้อนของสิ่งที่เป็นปัญหา การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติ ตามลำดับ โดยผู้วิจัยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการวิจัยและเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากร

1.1 การเตรียมการก่อนการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้ วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่ กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกัน คุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายใน และหลักการแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1.2 การเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากร

1.2.1 การจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร ผู้วิจัยกำหนดหัวข้ออบรม เรื่อง การพัฒนาการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร ลักษณะของการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร จะเป็นการฟังบรรยาย ลงมือปฏิบัติ กิจกรรม และระดมสมองเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาและร่วมแสดงความคิดเห็น กำหนดระยะเวลาอบรมให้ ความรู้แก่บุคลากรไว้ 2 วัน ใช้ห้องประชุมโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 เป็นสถานที่ในการอบรมโดยผ่าน การเห็นชอบจากที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและที่ประชุมครู และเป็นไปด้วยความสมัครใจ

กลุ่มเป้าหมายในการอบรม ได้แก่ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วยครู บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 40 คน โดยผ่านการเห็นชอบจากมติที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและมติที่ประชุมครู และเป็นไปด้วยความสมัครใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายใน ของครู บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ซึ่งมี ลักษณะเป็นแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์และแปลความหมาย ใช้ สถิติภาคบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามลักษณะของกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลและองค์ประกอบที่ศึกษา

ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์แบบประเมินที่เป็นชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้ 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง ระดับน้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก, 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

1.2.2 การศึกษาดูงาน เป็นการศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในที่เป็นที่ยอมรับ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านฝางแดง (พระพรหมมุนีอุปถัมภ์) สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และโรงเรียนบ้านนาแก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยกำหนดระยะเวลาในการศึกษาดูงาน จำนวน 1 วัน คือ วันที่ 11 กันยายน 2563

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตการศึกษาดูงาน โดยใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ในระหว่างศึกษาดูงาน โดยใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจัดทำขึ้น

การวิเคราะห์และแปลความหมาย ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเกต ใช้วิธีการตีความสร้างข้อสรุปโดยใช้หลักการทฤษฎีเชิงอุปนัย (Induction) ตามรูปแบบ ความหมาย ความสัมพันธ์ และผลกระทบของปรากฏการณ์ที่รับรู้และที่เกิดขึ้น

ตอนที่ 2 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน

ในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการพัฒนาไว้ 2 วงรอบ แต่ละรอบมีกิจกรรม ดังนี้

วงรอบที่ 1

1.1 การวางแผน (Planning) โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันดำเนินการ โดยการจัดสนทนากลุ่ม (focused group discussion) มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำกรอบแนวคิดการวิจัยมานำเสนอและสร้างความตระหนักในการวิจัยและการปฏิบัติงานควบคู่กันไปทั้งในตัวบุคคล กลุ่มบุคคล และระดับโรงเรียน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจงต่อผู้ร่วมวิจัย แล้วร่วมกันดำเนินการ ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพและปัญหาในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 ซึ่งเป็นพื้นที่และเป้าหมายของการวิจัย เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานก่อนที่จะจัดทำแผนพัฒนา เป็นลักษณะของการสะท้อนผลพฤติกรรมการปฏิบัติงานของกลุ่มเป้าหมาย 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา 3) การวิเคราะห์มาตรฐานการประกันคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านมาที่ไม่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา แล้วนำมาร่วมกันกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 4) การกำหนดแนวทางการพัฒนา โดยกำหนดโครงการหรือกิจกรรม และวิธีการพัฒนา โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย ตัวชี้วัดที่สำคัญ และเป้าหมายในการพัฒนา ตลอดจนร่วมกันสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการวัดและประเมินผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา แล้วจัดทำเป็นแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วยครูและบุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สภาพการดำเนินงาน แบบสังเกตการศึกษาดูงาน ตารางวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร

การวิเคราะห์และแปลความหมาย ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการร่วมกันวิเคราะห์ ใช้วิธีการตีความสร้างข้อสรุปโดยใช้หลักตรรกวิทยาเชิงอุปนัย (Induction) ตามรูปแบบ ความหมาย ความสัมพันธ์ และผลกระทบของปรากฏการณ์ที่รับรู้และที่เกิดขึ้น

1.2 การนำแผนไปปฏิบัติ (Action) เป็นการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา นำโครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563

1.3 การสังเกตและประเมินผล (Observation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลที่เกิดขึ้น ทั้งผลที่คาดหวังและผลที่ไม่คาดหวัง และการติดตามปรากฏการณ์ต่าง ๆ จากการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงเพียงใด เป็นการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

1.4 การสะท้อนผลการดำเนินงาน (Reflection) เป็นการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โดยการนำเอาผลการสังเกตและผลการประเมินการปฏิบัติงานมาร่วมกันพิจารณาเพื่อสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมด ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข หลังจากดำเนินการสะท้อนผลในรอบที่ 1 แล้วผู้เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาจุดบกพร่องและปรับปรุงแก้ไขในรอบที่ 2 ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต บันทึกการสนทนการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 และแบบประเมินโครงการหรือกิจกรรม ในระยะดำเนินการพัฒนาโดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ซึ่งนำเอาตัวชี้วัดของโครงการหรือกิจกรรม มาเป็นองค์ประกอบในการตั้งข้อคำถามในการประเมิน และผ่านการตรวจสอบเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการโดยแยกเป็น 2 กรณี คือ กรณีที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและกรณีข้อมูลที่เป็นเชิงปริมาณ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กรณีที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Triangulation) ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย คือ ผู้ร่วมวิจัย การตรวจสอบจากผู้รวบรวมข้อมูลหลายคน ผู้วิจัยใช้ผู้สังเกตอย่างน้อย 2 คน ตลอดจนใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านเวลาที่ให้ข้อมูล การตรวจสอบร่องรอยหลักฐาน (Audit trail) เป็นการตรวจสอบข้อสรุปจากการรวบรวมข้อมูลในภาคสนามที่ร่องรอยหลักฐานยืนยัน

2. กรณีที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติภาคบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามลักษณะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและองค์ประกอบที่ศึกษา แบบประเมินโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ การแปลความหมายโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวม กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้ 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด, 1.51-2.50

หมายถึง ระดับน้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก, 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

วงรอบที่ 2

2.1 การวางแผน (Re - Planning) เป็นการปรับปรุงแผนการพัฒนากิจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ในวงรอบที่ 1 ที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์

2.2 การลงมือปฏิบัติตามแผน (Re - Action) การปรับปรุงการมอบหมายงานและจัดทีมงาน การปรับปรุงการดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ในโครงการหรือกิจกรรม ตลอดภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2563 ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2563 ถึง เดือนเมษายน พ.ศ. 2564

2.3 การสังเกตและประเมินผล (Re - Observation) การปรับปรุงรูปแบบ วิธีการ การกำกับติดตามผล และการประเมินผล

2.4 การสะท้อนผลการดำเนินงาน (Re - Reflection) การบรรลุผลการดำเนินงานตามจุดมุ่งหมาย ดัชนีชี้วัด เป้าหมายของโครงการ/กิจกรรม

ตอนที่ 3 การสรุปผลการพัฒนา

การสรุปผลการพัฒนากิจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เพื่อถอดบทเรียน (After-Action-Review : AAR) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสรุปผลการวิจัยวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 และหาข้อสรุปในประเด็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้จากการปฏิบัติและองค์ความรู้จากการปฏิบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต บันทึกการสนทนากิจการพัฒนากิจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 โดยใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และแบบประเมินการพัฒนากิจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย โดยใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ในระยะสิ้นสุดการดำเนินการพัฒนา โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ซึ่งนำเอาความมุ่งหมายดัชนีชี้วัดของโครงการหรือกิจกรรม ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพและประเด็นการประเมิน มาเป็นองค์ประกอบในการตั้งข้อคำถามในการประเมิน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง พบว่า มีการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี แต่ไม่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานที่แท้จริง เพราะเกิดจากการดำเนินงานของผู้รับผิดชอบเพียงกลุ่มเดียว ปัญหาในการพัฒนากิจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน พบว่า ครู บุคลากร ยังมีความสับสนและไม่เข้าใจในการดำเนินงานประกัน

คุณภาพแนวใหม่ มีเจตคติต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพในเชิงลบโดยมองว่าเป็นภาระงานเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากงานสอนและวิชาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างจริงจัง

2. นวัตกรรมและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 ประกอบด้วยการทำงานเป็นทีมและการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและดำเนินการโดยใช้โครงการกิจกรรม จำนวน 2 โครงการหลัก ได้แก่ โครงการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในแก่ครู บุคลากรและกรรมการสถานศึกษา และดำเนินการโครงการย่อยตามมาตรฐานการศึกษา 37 โครงการ 163 กิจกรรม

3. ผลจากการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ดัชนีชี้วัด และเป้าหมายที่กำหนด

4. ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในของครู บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาสภาพ มีการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี แต่ไม่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานที่แท้จริง เพราะเกิดจากการดำเนินงานของครูผู้รับผิดชอบเพียงคนเดียว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในที่ผ่านมา มีลักษณะที่เน้นหนักในการจัดทำเอกสารตามมาตรฐานและองค์ประกอบแต่ละด้านค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญแต่การปฏิบัติต้องมีการวิเคราะห์หลายขั้นตอนและจัดทำเอกสารจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมประสงค์ ยมนา (2560) ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวง กฏกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ประกอบกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2554 จำนวน 15 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาทุกแห่งต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นระบบการทำงานปกติ เป็นหน้าที่ของทุกคน ทุกฝ่ายที่ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

ปัญหาในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 พบว่า ครู บุคลากร ยังมีความสับสนและไม่เข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพแนวใหม่ มีเจตคติต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพในเชิงลบโดยมองว่าเป็นภาระงานเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากงานสอนและวิชา

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างจริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูและบุคลากรขาตการมีส่วนร่วมทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพจำกัดในวงแคบ เมื่อมีการปรับเปลี่ยนการประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561 ที่มีการปรับมาตรฐานการศึกษา ปรับรูปแบบการประเมินและผู้ประเมิน จึงทำให้ครูสับสนและไม่เข้าใจการดำเนินงานเพิ่มขึ้นกว่าเดิม ซึ่งแนวทางการประกันคุณภาพนั้นจะเน้นที่การประกันคุณภาพภายใน และต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกคนโดยมีการมอบหมายงานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพฑูรย์ แจ่มพันธ์ (2560) เรื่อง กลยุทธ์การบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า กลยุทธ์ระดับองค์กรมี 8 กลยุทธ์ โดยกลยุทธ์ที่ 2 ระบุไว้ว่าการส่งเสริมครูให้มีส่วนร่วม และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านการวางแผน การจัดทำแผน การกำกับ ติดตาม และรายงานผลที่มีจุดเน้นชัดเจนเป็นรูปธรรมและมุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะกลยุทธ์นี้มีความสำคัญต่อการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน จะเป็นตัวกำหนดโครงการ/แผนพัฒนา หรือแผนปฏิบัติการ ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องปฏิบัติโดยกำหนดให้มีการบริหารแบบกระจายอำนาจจะทำให้ทุกภาคส่วนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

2. นวัตกรรมและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 ประกอบด้วยการดำเนินงานเป็นทีมและการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และการดำเนินงานโดยใช้ 2 โครงการหลัก และโครงการย่อย 37 โครงการ 163 กิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน จำเป็นต้องมีการออกแบบโครงการกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและองค์ประกอบการทำงานตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการการประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561 เพื่อให้การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพเกิดการประสานสัมพันธ์ทำงานร่วมกัน ครูและบุคลากรมีโอกาสในการทำกิจกรรมร่วมกัน การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต้องประสานสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในทุก ๆ กิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพฑูรย์ แจ่มพันธ์ (2560) ได้ระบุไว้ว่าบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อนำไปปรับปรุงให้มีคุณภาพต่อไป ทั้งนี้เพราะกลยุทธ์นี้มีความสำคัญต่อการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน จะเป็นตัวกำหนดโครงการ/แผนพัฒนาหรือแผนปฏิบัติการ ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องปฏิบัติโดยผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ได้กล่าวถึงแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ มีหลักการสำคัญ 7 ประการ ดังนี้ 1) ทุกภาคส่วนทำงานโดยยึดการมีส่วนร่วมการบูรณาการ การเชื่อมโยงสอดคล้องและการเรียนรู้ร่วมกันตลอดเส้นทางการทำงานเพื่อความสมดุล เหมาะสมกับบริบท และมีความต่อเนื่องในการปฏิบัติ 2) ทุกองค์กรดำเนินการไปสู่เป้าหมายเดียวกัน 3) ดำเนินการด้วยความตระหนักในสำคัญและความเข้าใจที่ชัดเจนถ่องแท้ในความหมายและแนวทางการทำงาน 4) บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนและผู้สนับสนุนต้องได้รับการพัฒนา

ให้มีสมรรถนะสำคัญ มีความตระหนัก เข้าใจ พร้อมทำงานอย่างประสานสอดคล้องกัน 5) เรียนรู้จากบทเรียนที่เป็นรูปธรรมจากการปฏิบัติงานจริง ครอบคลุมปัจจัยที่เกี่ยวข้องทุกด้าน เพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน แก้ไขปัญหา ร่วมกัน และนำบทเรียนสู่การทำงานต่อไปอย่างเหมาะสม 6) การ ทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เหมาะสม 7) ให้ความสำคัญกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียนอันเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินการ

3. ผลจากการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารในการสร้างความตระหนักในการทำงานร่วมกัน เปิดโอกาสให้ครู บุคลากรแสดงความคิดเห็นและรับฟังอย่างจริงจังทำให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา และผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในได้ชัดเจน มีการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการดำเนินงาน ให้โอกาสผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นผู้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เป็นการร่วมคิด ร่วมทำ และเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประภาดา คนคล่อง (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 : กรณีโรงเรียนอนุบาลคำชะอี กล่าวว่า สิ่งที่ผู้วิจัยเห็นความสำคัญเป็นอันดับแรกคือ การปรับเปลี่ยนตัวเองคือผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยที่ร่วมกันพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตนเองมีภาวะผู้นำ (Leadership) ซึ่งภาวะผู้นำนี้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยตระหนักเห็นความสำคัญ ขององค์การ ร่วมกันพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงานจึงมีส่วนช่วยให้บุคลากรในองค์การเกิดศรัทธา เชื่อถือและเชื่อมั่นในศักยภาพยอมรับในตัวผู้นำยอมรับในความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน มองเห็นปัญหาขององค์การที่จะเกิดขึ้นร่วมกัน และมองเห็นโอกาสที่จะเกิดขึ้นหากมีการพัฒนาที่จะส่งประโยชน์สูงสุด

4. ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในของครู บุคลากรและ คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าการพัฒนาครู บุคลากร มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้ ครู บุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและลงมือปฏิบัติร่วมกันได้อย่างถูกต้องทุกขั้นตอนกับประเด็นการดำเนินงานที่กำหนดในกฎกระทรวงศึกษาธิการ การประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ อภินันต์ อันทวิสิน (2560) ผลการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายใน เพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศกับประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย พบว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งสำคัญ สำหรับองค์กร เป็นสิ่งสำคัญต่อการเพิ่มความสามารถในการปรับปรุงและพัฒนาบุคลากร อันนำไปสู่การบริการ ที่มีคุณภาพ ผู้นำองค์กรจึงต้องมีบทบาทและหน้าที่สร้างโอกาสให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้และดำเนินการตาม ความคิด การใช้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการเรียนรู้ตลอดเวลา และเกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก บุคคล ระดับกลุ่มและระดับองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาสภาพ และปัญหาของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สามารถนำมาปรับปรุงการดำเนินงานโดยการจัดเก็บข้อมูลต้องสอดคล้องกับสภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพและการประเมินแนวโน้ม

1.2 นวัตกรรมและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 ต้องกำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพ โครงการกิจกรรมที่จะดำเนินการให้สอดคล้องกับที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศ

1.3 ผลการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 ควรมีการพัฒนาการดำเนินงานมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารต้องสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

1.4 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในของครูบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สามารถนำมาพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการประกันคุณภาพภายในด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับเครือข่ายการศึกษา เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาการประกันคุณภาพในระดับที่กว้างขึ้นกว่าเดิม

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก

2.3 ควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ พิพิธกุล. (2561). การจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 8(1), 97-106.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีระยาสาสน์
- ประภาดา คนคล่อง. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 : กรณีโรงเรียนอนุบาลคำชะอี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- ไพฑูรย์ แจ่มพันธ์. (2560). กลยุทธ์การบริหารระบบประกันคุณภาพภายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ).

- สมชาย เพื่อกตรกูลชัย. (2563). รูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาค17. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ).
- สมประสงค์ ยมนา. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, ราชภัฏอุบลราชธานี).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561. ลงวันที่ 16 สิงหาคม 2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2555). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). แนวทางการนำมาตรฐานของชาติสู่การปฏิบัติสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อภินันต์ อันทวิสิน. (2560). โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศกับประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยคริสเตียน).
- Kemmis, S. and McTaggart, R. (1988). *The Action Research Reader* (3rd ed). Geelong, Victoria: Deakin University.